

**Билим Берүүдөгү Заманбап Информациялык Технологиялар
Институту
Кесиптик Колледж**

Кесиптик окуунун программасы

СИЛЛАБУС

Дисциплина: “Кыргызстан тарыхы” предмети шифр 030503 “Укук таануу” шифр 080110 “Экономика жана бухгалтердик эсеп” адистиги

I.Сабактын Регламенти:

Дүйшөмбү :8:00 Бейшемби : 9:50

Бардыгы : 72 аудитор лекция 48 практикалык 24

III.Сабактын реквизиттери жана пререквизиттери:

кредиттин сааттары (окуу планына баш ийүү)

Өтүлүүчү убактысы жана жери: 4 семестр,расписаниеге баш ийүү

Пререквизиты: Жаран таануу,География

Постреквизити :Манас таануу, Философия, Соцология

III.Мугалимдин маалыматы:

Лектор: Малабекова Гульмира Джеенбековна

E-mail: alim.gula82@mail.ru

ББЗИТИ, Корпус 1 каб. Лекционный зал

ББЗИТИ Талас КК , Талас шаары, Б. Баатыр көч, 253

Окутуучу: Малабекова Гульмира Джеенбековна

Бул силлабустун негизги максаты студенттерге окуу процесси жана

“Кыргызстан тарыхы” предмети боюнча кенири маалымат беруу.

Окутуучу жонундо байланышуу маалымат жана жолдору:

Окутуучу: Малабекова Гульмира Джеенбековна

Электрондук почта: Alim.gula82@mail.ru

Сабак окуу процессинин бекитилген графиги боюнча жургузулот

ПРЕДМЕТТИН МАКСАТЫ ЖАНА МИЛДЕТИ

Предметтин максаты: Кыргызстан тарыхы дүйнөлүк тарыхтын бир бөлүгү болуп саналат. Тарыхты билүү бир гана өткөн окуяга туура баа берүү эмес. Бул келечекти туура баамдоо болуп саналат. Кыргызстан суверендүүлүккө жетишкенден бери улуттук аң сезим өнүгүү жолуна терең багыт алып өлкөнүн патриоту болууга тийиш. Ал үчүн ар бир жаран өзүнүн туулуп өскөн мекенинин тарыхын сөзсүз түрдө билүүсү керек. Ошондуктан азыркы кезде ата журтубуздун тарыхын терең өздөштүрүү зарыл.

Предметтин милдеттери: Кыргызстан тырыхын окутууда студенттердин кызыкчылыктарын ойготуу жана негизги тарыхый этаптарды окутууда туура багыт берип, студенттердин тарыхый аң сезимдерин калыптандыруу болуп саналат.

Кыргызстан тарыхынын предмети болуп кыргыз элинин жашоосундагы тарыхый окуялар жана процесстер, алардын себептери, алардын бул курчалган дүнөнүн жалпы мыйзамдуулугу жана агымдары менен болгон байланышы, кыргыз элинин коңшу элдер жана мамлекеттер менен болгон мамилелери, улуттук мамлекеттүүлүктүн жана маданияттын өнүгүшү

, тарыхый инсандардын ишмердүүлүгү эсептелет.

Негизги билим берүүчүлүк милдеттер:

- кыргыздардын тарыхый тамырларын табуу, биздин ата-бабалардын жашоо образын жана тарыхын түшүнүү;
- кыргыз элинин калыптанышынын жана өнүгүшүнүн тарыхынын, мамлекеттүүлүгүнүн жана өзүнчөлүгүнүн негизги кылымдарын, этаптарын жана доорлорун тактоо;
- кыргыз элинин чыгаан инсандарынын тарыхый ишмердүүлүгү менен таанышуу;
- кыргыздардын коңшу элдер менен болгон өз ара мамилелерин жана өз ара байланыштарын изилдөө;
- Борбор Азия элдеринин тарыхында кыргыз элинин ордун жана ролун аныктоо;
- социалдык багытка негизделген өнүккөн коомго Кыргызстандын ийгиликтүү жетүүдөгү анын тарыхый тенденцияларын жана стратегиялык багыттарын аныктоо.

Пререквизит: Мектептин программасы: “Кыргызстан тарыхы” (Байыркы доордон азыркы мезгилге чейин)”, Жарантаануу, География.

Постреквизит: Дүйнөлүк маданияттын тарыхы, Укук таануу, Философия, Социология, Мамлекет жана укук теориясы, Манас таануу.

Курстун аяктагандагы учурунда студенттин компетенциялары

Кыргызстан тарыхын таануу процессинде жана анын дубалдарынын ичинде ийгиликтүү аякталышы менен студент төмөнкү компетенцияларды алууга милдеттүү:

- **кыргыз элинин жана кыргыз мамлекеттүүлүгүнүн тарыхын билүү:** маанилүү тарыхый фактыларды, тарыхый доорлордун негизги мазмунун; белгилүү ата-мекендик инсандардын тарыхый салымдарын; азыркы замандын профессионалдык билим стандарттарына жооп берген деңгээлде кыргыз элинин материалдык жана руханий маданиятын, ошондой эле каада-

салт жана үрп адаттарды жетиштүү деңгээлде;

- тарыхый окуялардын, процесстердин жана фактылардын, жолбашчы, жетекчилер менен социалдык күчтөрдүн ар кандай аракеттеринин чыныгы мотивациясынын маңызын түшүнүү жана ачыкка чыгаруу;

- тарыхый кубулушту түшүндүрө билүү, анын тенденцияларын аныктоо, перспективаларын баалоо жана жыйыктыктарын алдын-ала көрө билүү;

- алынган билимди өзүнүн профессионалдык жана коомдук ишмердүүлүгүндө практикалык негизде колдоно алуу;

- коомдук-саясий жашоодо катышуучу ыгына ээ болуу, уюштуруучу жана лидердик сапаттарды жогорулатуу;

- өмүр бою калыптана билүү жана ар кандай ситуацияларга көнүгүү;

- КОБББ (колледж) бүткөн бүтүрүүчү ыйман-психологиялык жактан жогорку деңгээлге интеллектуалдык, руханий жана жарандык сапат менен өсүү менен жетүүгө милдеттүү, себеби өткөн адамды ыймандыкка, жоопкерчиликке, билимдүүлүккө жана кайраттуулукка үйрөтөт.

- **«Кыргызстан тарыхы» окуу дисциплинасынын Статусу (укуктук абалы).**

- «Ата-Мекен тарыхы» окуу дисциплинасы Кыргызстандын бардык окуу жайларында милдеттүү түрдө изилденип, окула турган илим.

- **Курстун мааниси** Мамлекеттик билим стандартынын шарттарына компетенттик негизде ылайык келет.

- ОМКнин структурасы модулдук-рейтингдик система түрүндө билим берүүгө негизделип түзүлгөн.

- **Социалдык миссиясы (коомдук тагдыры).** Ата Мекен тарыхы студентти өз Мекенин сүйүүгө, улуттар аралык ынтымакка, улуттук аң-сезимин түшүнүүгө, өз маданиятын жана башка элдердин

маданиятын сыйлоого, өз тарыхын жана дүйнө элдеринин тарыхын барктоого үйрөтөт.

Компетенциянын коду	Компетенциянын мазмуну
ОК-1	-тандаган кесибинин маанилүү экенидигин билүү; анын келечеги үчүн бардык күч аракетин менен талбай окуп-үйрөнүүгө ОК-1;
ОК-5	Кесиптештер менен натыйжалуу баарлашуу, студенттер жана социалдык оноктоштор менен кардарларды башкаруу учун командада иштей билуу ОК-5
ОК-7	-алдыга максат коюуга; -ишмердүүлүгүнө жардам берүүгө; -сапаттуу билим алуусуна көмөктөшүү ОК-7
ПК-1	-сабактын максатын жана милдетин аныктоо жана пландаштыруу
ПК-6	-сабактан тышкаркы иш-чараларды уюштуруу жана откоруу

ОКУУ САБАКТАРЫН ЖҮРГҮЗҮҮ ФОРМАСЫ

Предметтин мазмуну окуу процессин уюштуруу аркылуу ар кандай формасы менен ишке ашат – лекция, практикалык, семинардык сабак жана студенттердин өз алдынча иштөөсү (жумушчу программада каралган).

Студенттердин өз алдынча иштөөсү аудиториялык сабакта жана сабактан (практикалык тапшырмаларды аткарууда), тышкарыда даярдануу аркылуу ишке ашырылат.

БИЛИМДИ ТЕКШЕРҮҮ ФОРМАСЫ

Предметти окутуу процессинде текшерүүнүн төмөнкү түрлөрүн колдонуу максатка ылайыктуу: учурдагы текшерүү, аралык текшерүү, жыйынтыктоочу текшерүү.

Учурдагы текшерүү теманы өздөштүрүүдө тандалган сабакта каалаган учурда ишке ашат. Аралык текшерүү –бардык студенттер үчүн ар бир предметтик модулда өтүлгөн материал боюнча алардын алган билимдерин баалоо.

Ар бир модулда минималдык жана максималдык балл аныкталат. Ар бир модулдагы максималдык балл өтүлгөн материалды 100% өздөштүрүүсүнө барабар. Ар бир модулда минималдык балл милдеттүү жана башка модулдун баллы менен толукталбайт. Оң жыйынтыкты алуу үчүн 60 баллдан кем эмес балл топтоо керек. Баллды академиялык баага которуу төмөнкү схема боюнча жүргүзүлөт: «канааттандырарлык» 55-69 балл, «жакшы» - 70-84 балл, «эңжакшы» - 85-100 балл.

Бардык предметтик модулдагы минималдык баллдын суммасы 55, а максималдык – 100 баллды түзөт.

Предметтик модул боюнча рейтингдик балл модулдун татаалдыгына жана маанилүүлүгүнө карата бөлүштүрүлөт.

Баалоо :

Берилген курс боюнча билимдерди баалоо семестр боюнча топтолгон упайдын негизинде бааланат.

Баалоо	100 балдык система
Эн жакшы (5)	85-100
Жакшы (4)	70-84
Канааттандырарлык (3)	55-69
Канааттандырарлык эмес(2)	0-54
Келген жок (1)	0-54

Предметке талап кылынуучу окуу жуктомунун олчому :

Семестр	Сабактын туру			
---------	---------------	--	--	--

Курс	Кредиттин саны, сааты					СРСнин сааты	Жалпы саатынын саны	Текшеруу формасы
	лек	лаб	прак	Курстук иш	бардыгы			
2-курс 4-сем.	48	-	24	-	72	48	120	экзамен

“Кыргызстан тарыхы”предмети боюнча

ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАН

Предметтик модулдун №	лек тема №	Теманын аталышы	Сабактын түрү боюнча сааттардын бөлүштүрүлүшү					Эскертүү
			лек	прак (сем)	лаб	СРС	Башка түрү	
\ПМ 1	1.1	Кыргызстандагы таш жана коло доору	2					
	1.2	Тарыхы илимин изилдоо максаты милдеттери жана ыкмасы жана		2		2		
	1.3	Кыргызстан аймагындагы байыркы кочмондор Сак Хунн Усун жана Даван мамлекеттери.	2			2		
	1.4	Кыргызстан Түрк кагандыктарынын доорунда	2					
	1.5	Енисей кыргыз мамлекети тарыхы		2		2		

	1.6	Кыргыз Уйгур каганаты Улуу кыргыз дөөлөтү	2			2		
	1.7	Караханийлер мамлекети. Кара - кытайлар Наймандар	2					
	1.8	Кыргызстан Монгол империясынын тушунда Моголистан жана Амир Темир мамлекети	2			2		
	1.9	Кыргыз элинин калыптанышы		2		2		
	1.10	Мухаммед Кыргыздын (Тагай бийдин) кыргыздарды бириктириши	2			2		
	1.11	Кыргыздардын Жунгарларга каршы курошу,	2					
	1.12	Кокон хандыгы мезгилиндеги Кыргызстан	2					
	1.13	Кыргызстандын орто кылымдардан маданий эстеликтер калган архитектуралык эстеликтери		2		2		
	1.14	Кыргызстандын маданияты		2				
	1.15	Кыргызстан орус империясынын курамында	2			2		
	1.16	Падышачылыктын колониялык саясаты.	2			2		
	1.17	Кыргызстандагы улуттук-боштондук үчүн күрөш	2					

	1.18	Кыргызстандын 19 к экинчи жарымы 1917-ж чейинки маданияты.		2				
	1.19	Февраль революциясы Кыргызстанда.	2			2		
	1.20	Кыргызстанда совет бийлигинин орношу	2			2		
	1.21	Граждандык согуш.	2			2		
	1.22	Кыргыз мамлекетинин негизделиши.	2			2		
	1.23	Тоталитардык режимдин күчөшү. Массалык жазалоолор		2		2		
	1.24	Улуу Ата Мекендик согуштагы Кыргызстандык жоокерлердин эрдиктери	2					
	1.25	Тылдагы кужурмон эмгек.		2				
	1.26	«Өнүккөн социализм» мезгилинде Кыргызстан 1964-1985-жж	2			2		
	1.27	«Кайра куруу» жылдарындагы Кыргызстан 1985-1990-жж	2			2		
	1.28	1917-1990-жж Элге билим беруу.	2			2		
	1.29	Улуу Ата Мекендик согуштан кийинки мезгилдеги маданият (1946-1964-жж)		2		2		
	1.30	Жаны доордогу билим беруу илим. Адабият жана	2					

		искусство (1964-1990-жж)					
	1.31	СССРдин тарашы. Эгемендүү Кыргыз Республикасынын жаралышы.	2		2		
	1.32	Эгемендүү Кыргызстандагы билим беруу илимдин абалы		2	2		
	1.33	Эгемендуу Кыргызстандын маданий турмушу.		2	2		
	1.34	Эгемендуу Кыргызстандагы экономикалык жана социалдык чойродогу байланыштар.	2		2		
	1.35	Алыскы жана жакынкы чет өлкөлөрдө жашаган кыргыздар	2				
	1.36	Тарыхый инсандар		2	2		
		Бардыгы	48	24	48		

«Кыргызстан тарыхынын» башка структуралык бөлүмдөрдөгү предметтер менен байланышы; Кыргыз тили, Кыргыз адабияты, География, Математика.

Практикалык сабактын жүргүзүүнүн иш планы

№	Теманын аталышы	саат
1	Тарыхы илимин изилдоо ыкмасы максаты жана милдеттери	2
2	Енисей кыргыз мамлекети тарыхы	2
3	Кыргыз элинин калыптанышы	2

4	Кыргызстандын орто кылымдардан маданий эстеликтер калган архитектуралык эстеликтери	2
5	Кыргызстандын маданияты	2
6	Кыргызстандын 19 к экинчи жарымы 1917-ж чейинки маданияты.	2
7	Тоталитардык режимдин күчөшү. Массалык жазалоолор	2
8	Тылдагы кужурмон эмгек.	2
9	Улуу Ата Мекендик согуштан кийинки мезгилдеги маданият (1946-1964-жж)	2
10	Эгемендүү Кыргызстандагы билим беруу илимдин абалы	2
11	Эгемендуу Кыргызстандын маданий турмушу.	2
12	Тарыхый инсандар	2
	Жалпы	24

СТУДЕНТТЕРДИН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТӨӨСҮ

Студенттердин өз алдынча иштөөсү окуу процессинин составдык бөлүгү болуп саналат жана окутуучу тарабынан берилген тапшырмаларды өз алдынча чечүү, адабияттар менен иштөө көндүмдөрүн өнүктүрүү максатын көздөйт. Окутуучу семестрдин башында ар бир студентке жекече тапшырма берет. Студент семестр ичинде өз алдынча адабияттарды карап чыгып, коюлган маселени чечүү үчүн реферат жазат. Коюлган маселени туура жана так аткарган студент тиешелүү балл ала алат.

Студенттердин өз алдынча иштеринин темалары

№	Темалардын аталышы	
1	Тарыхы илимин изилдоо ыкмасы максаты жана милдеттери	2
2	Кыргызстан аймагындагы байыркы кочмондор Сак Хунн Усун жана Даван мамлекеттери.	2
3	Енисей кыргыз мамлекети тарыхы	2
4	Кыргыз Уйгур каганаты Улуу кыргыз дөөлөтү	2
5	Кыргызстан Монгол империясынын тушунда Моголистан жана Амир Темир мамлекети	2

6	Кыргыз элинин калыптанышы	2
7	Мухаммед Кыргыздын (Тагай бийдин) кыргыздарды бириктириши	2
8	Кыргызстандын орто кылымдардан маданий эстеликтер калган архитектуралык эстеликтери	2
9	Кыргызстан орус империясынын курамында	2
10	Падышачылыктын колониялык саясаты. Анжиян которлушу.	2
11	Февраль революциясы Кыргызстанда.	2
12	Кыргызстанда совет бийлигинин орношу	2
13	Граждандык согуш.	2
14	Кара кыргыз автономиялуу областынын тузулушу.	2
15	Тоталитардык режимдин күчөшү. Массалык жазалоолор	2
16	«Өнүккөн социализм» жылдарындагы Кыргызстан 1964-1985-жж	2
17	«Кайра куруу» жылдарындагы Кыргызстан 1985-1990-жж	2
18	1917-1990-жж Элге билим беруу.	2
19	Улуу Ата Мекендик согуштан кийинки мезгилдеги маданият (1946-1964-жж)	2
20	СССРдин тарашы. Эгемендүү Кыргыз Республикасынын жаралышы.	2
21	Эгемендүү Кыргызстандагы билим беруу илимдин абалы	2
22	Эгемендуу Кыргызстандын маданий турмушу.	2
23	Эгемендуу Кыргызстандагы экономикалык жана социалдык чөйрөдогу байланыштар.	2
24	Тарыхый инсандар	2
	Бардыгы	24
	Жыйынтыгы	48

МОДУЛДАР БОЮНЧА ТҮЗҮЛГӨН СУРООЛОРУ:

Модуль I

№	Тапшырмалардын темалары	балл
1.	Тарых илиминин максаты, принциптери, функциясы	3
2.	Манас эпосу-Кыргызстан тарыхынын көөнөргүс булагы	5
3.	Кыргызстандагы таш доору	3
4.	Коло доору, Ош тургун жайы	3
5.	Сактар	3
6.	Дабан мамлекети	3
7.	Кыргыздардын Хунну империясы кириши. Модэ шануй	4
8.	Турк каганаты	4
9.	Тургөш кагандыгы	4
10.	Борбордук Азиядагы үстөмдүк үчүн күрөш. Барсбек	4
11.	Улуу кыргыз дөөлөтү	4
12.	Енисей кыргыздарынын социалдык-экономикалык турмушу	4
13.	Караханий мамлекети. Кара-кытай мамлекети жана Наймандар	4
14.	Социалдык - философиялык ойлордун онугушу	4
15.	Кыргызстан Монгол империясынын тушунда. Чынгыз хан	4
16.	Амир Темир мамлекети	4
17.	Хайду мамлекети	5
18.	Кыргыз элинин калыптанышы	5
19.	Кыргыздардын калмактарга каршы күрөшү	5
20.	Кыргыз-казак чабыштары XVIIIкк-ХIХкк ортосу.	5
21.	Кокон хандыгынын пайда болушу жана өнүгүшү	4

22.	Кокон хандыгы мезгилиндеги кыргыздарды социалдык-экономикалык абалы	4
23.	Кыргызстандын орто кылымдардан калган архитектуралык эстеликтери	4
24.	Кыргыздардын диний ишенимдери	4
25.	Кыргыздардын оозеки чыгармачылыгы	4
	Бардыгы:	100

Модуль II

№	Тапшырмалардын темалары	балл
1.	Түркстан Россиянын колониялык объектиси катарында XIXк.ортосу	5
2.	Түндүк Кыргызстандын Россия бийлигине каратылышы	5
3.	Түштүк Кыргызстандын Россия бийлигине каратылышы	5
4.	Падышачылыктын колониялык саясаты	5
5.	Кыргызстандагы Улуттук-боштондук көтөрүлүш	3
6.	Кыргызстанда совет бийлигинин орношу	5
7.	Тоолуу кыргыз областын тузуу аракети. Кыргыз ССР.	3
8.	Тоталитардык режимдин кучөшү. Массалык жазалоолор	3
9.	Улуу Ата мекендик согуш мезгилиндеги кыргызстандык жоокерлердин эрдиктери	3
10.	Улуу Ата Мекендик согуш учурундагы жана согуштан кийинки мезгилдеги маданият 1941-1964жж	3
11.	Тылдагы күжүрмөн эмгек	4
12.	Бүлүнгөн эл чарбасын калыбына келтирүү 1946-1964жж	4
13.	Кыргызстан «Волонтаристтик реформалар» мезгилинде (1953-1964)	4
14.	«Өнүккөн социализм» мезгилиндеги Кыргызстандын коомдук саясий турмушу (1964-1985)	4
15.	Айыл чарба өндүрүшү жана айыл кыштактардын социалдык турмушу 1964-1985жж	4

16.	Социалдык маселелердин курчушу. Ош коогалаңы	4
17.	«Кайра куруу» жылдарындагы Кыргызстан 1985-1990жж	4
18.	Эгемендүү Кыргыз Республикасынын жаралышы	4
19.	Эгемендүү Кыргызстандын экономикалык абалы	4
20.	Эгемендүү Кыргызстандын калкынын социалдык турмушу	4
21.	Эгемендүү Кыргызстандын руханий турмушу	4
22.	Кыргыз Республикасынын тышкы саясаты жана эл аралык байланыштары	4
23.	Алыскы чет өлкөдө жашаган кыргыздар	4
24.	Эл аралык терроризмдин таасири	4
25.	2005-2010-жылдардагы революциялар	4
	Бардыгы:	100

ОКУУ ПРЕДМЕТИНИН АДАБИЯТТАР МЕНЕН КАМСЫЗДАЛЫШЫ

Негизги адабияттар:

1. Ө.Ж.Осмонов «Кыргызстан тарыхы» (Байыркы доордон азыркы кунго чейин) Бишкек 2012жж
2. Ө.Ж.Осмонов История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Бишкек 2012г
3. Ө.Ж. Осмонов «Кыргызстан тарыхы» Экзамендик 100 суроого жооп Б, 2005ж

Кошумча адабияттар:

1. История Кыргызстана (с древнейших времен до наших дней) Б:1998г
2. История кыргызов и кыргызстана Бишкек 1995г
3. История кыргызов и кыргызстана Бишкек 1998г
4. Кыргызстан тарыхы (энциклопедия) Бишкек 2003ж
5. Кыргызстандын тарыхы (байыркы доордон азыркы мезгилге чейин) Б, 1999ж
6. Анвар Байтур «Кыргызстандын тарыхы» Бишкек 2003ж
7. Дж Бактыгулов Ж.К Момбекова История кыргызов и кыргызстана Б, 1999г
8. Ө.Ж. Осмонов «Кыргызстан тарыхы» Экзамендик 100 суроого жооп Б, 2005ж

9. Бартольд «Түрктөр»
10. Кыргыздар том I,II
11. Н.А. Аристов «Усуни и кыргызы». Бишкек 2001г
12. Койчиев. А. « Мухаммед кыргыз» Бишкек 2003ж
13. Бутанаев В.Е «Эне-Сай кыргыздары» Бишкек 2002ж
14. Өмүрзакова Т «Алымбек датка» Бишкек 2003ж
15. Эсен уулу К. «Древние кыргызы» Бишкек 1991г
16. Урстанбеков Б, Чороев Т «Кыргыз тарыхы» Фрунзе 1990ж
17. « Барсбек кыргыз каганы» Бишкек 1999ж
18. Гумилев Л Н «Байыркы түрктөр» Бишкек 1999ж
19. «Шабдан баатыр» Бишкек 1992ж
20. Кыргыз ССР энциклопедия Фрунзе 1984г